

INSTRUKCJA O PRZYGOTOWANIU DOROSŁYCH DO PRZYJĘCIA SAKRAMENTÓW WTajemNICZENIA CHRZEŚCijaŃSKIEGO

1. Wtajemniczenie chrześcijańskie oznacza proces chrystianizacji, czyli „stawania się” chrześcijaninem. Złożony jest z wielu etapów i rozciągnięty w czasie. Polega na osiągnięciu dojrzałości w nawróceniu i wierze, a następnie włączeniu człowieka w misterium Chrystusa i Kościoła (por. KKK 1248). Dla dorosłych dokonuje się ono w czasie trwającego kilka lat katechumenatu, za pomocą ściśle określonych przez Kościół czynności i obrzędów o charakterze publicznym i symbolicznym. Główne miejsce zajmują sakramenty chrztu, bierzmowania i Eucharystii. W sakramentach tych, mocą Ducha Świętego, Kościół uobecnia zbawcze misterium Chrystusa, w którym przez wiarę i miłość uczestniczą katechumeni: „wtajemniczenie chrześcijańskie polega przede wszystkim na pierwszym sakramentalnym uczestnictwie w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa” (*Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, 8. Dalej skrót: OCHWD).
2. Dzięki sakramentom wtajemniczenia chrześcijańskiego dokonuje się całkowita przemiana wewnętrzna człowieka, następuje włączenie go do Kościoła jako wspólnoty zbawienia, aby odtąd żył nowym życiem aż do ostatecznego spotkania ze Zmartwychwstałym. *Katechizm Kościoła katolickiego* uczy: „Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są fundamentami całego życia chrześcijańskiego. Uczestnictwo w Boskiej naturze, które ludzie otrzymują w darze przez łaskę Chrystusa, objawia pewną analogię do powstania, rozwoju i wzrostu życia naturalnego. Wierni odrodzeni przez chrzest, zostają umocnieni przez sakrament bierzmowania, a w Eucharystii otrzymują pokarm życia wiecznego” (KKK 1212). Te trzy sakramenty chrześcijańskiego wtajemniczenia tak się z sobą łączą, że

doprowadzają do pełnej dojrzałości wyznawców Chrystusa, którzy w Kościele i w świecie pełnią posłannictwo właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu (por. KK 31).

3. Jezus w swoim nauczaniu mówi: „Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony” (Mk 16,16). Papież Jan Paweł II w czasie audiencji w dniu 12 grudnia 1984 r., mówiąc o katechezie u początków Kościoła, zaznaczył: „Tak jak w dniu Pięćdziesiątnicy w Jerozolimie, tak też i w całym najstarszym okresie dziejów Kościoła wiarę i chrzest przyjmowały przede wszystkim osoby dorosłe. Przyjęcie chrztu było poprzedzane odpowiednim przygotowaniem, które rozciągało się na dość długi okres, zwykle od dwóch do trzech lat. Podobnie zresztą dzieje się i dzisiaj, zwłaszcza na terenach misyjnych, gdzie instytucja katechumenatu służy przygotowaniu do chrztu osób dorosłych. Przygotowanie to polegało od początku nie tylko na samym wykładzie prawd wiary i zasad postępowania chrześcijańskiego, ale także na stopniowym wdrażaniu katechumenów w życie kościelnej wspólnoty. Katecheza stawała się inicjacją, czyli wtajemniczeniem w misterium chrztu, i z kolei w całokształt życia sakramentalnego, którego szczyt i centrum stanowi Eucharystia”.
4. Obrzędy wtajemniczenia uwzględniają stopnie duchowego rozwoju ludzi dorosłych, jak też okresy poszukiwania i dojrzewania.

Stopnie duchowego rozwoju:

- a) pierwszy stopień ma miejsce wówczas, gdy człowiek zaczyna się nawracać i pragnie zostać chrześcijaninem, a Kościół przyjmuje go jako katechumena,
- b) drugi, gdy kandydat pod koniec katechumenatu, pogłębiwszy już wiarę, zostaje dopuszczony do bliższego przygotowania do sakramentów,
- c) trzeci, gdy po odpowiednim przygotowaniu przyjmuje sakramenty, przez które staje się chrześcijaninem.

Tym trzem stopniom odpowiadają trzy obrzędy liturgiczne. Pierwszy to obrzęd przyjęcia do katechumenatu, drugi – wybranie kandydatów do chrztu, trzeci – sprawowanie sakramentów (zob. OCHWD 6).

Okresy poszukiwania i dojrzewania:

- a) pierwszy okres polega na poszukiwaniu podejmowanym przez kandydata, a ze strony Kościoła odpowiada mu działalność ewangelizacyjna i „prekatechumenat”. Okres ten kończy się zaliczeniem kandydata do grona katechumenów,

- b) drugi okres rozpoczyna się od chwili włączenia do grona katechumenów i może trwać kilka lat. W tym czasie kandydat uczestniczy w katechizacji i obrzędach właściwych dla tego okresu,
 - c) trzeci okres, krótszy, zazwyczaj pokrywa się z wielkopostnym przygotowaniem do uroczystości paschalnych i do sakramentów, a przeznaczony jest na oczyszczenie i oświecenie kandydatów,
 - d) ostatni okres, który trwa przez cały okres Wielkanocny, poświęcony jest „mistagogii”, to znaczy zarówno doświadczeniu mocy sakramentów i zebraniu ich owoców, jak i zacieśnieniu wzajemnych więzów ze wspólnotą wiernych (zob. OCHWD 7).
5. W przypadku, kiedy ktoś został ochrzczony jako dziecko, a zaniedbał przyjęcie pozostałych sakramentów inicjacji, musi przejść stosowne przygotowanie przed ich przyjęciem. Prawo kanoniczne stwierdza, że „nikt nie może być ważnie dopuszczony do innych sakramentów, dopóki nie przyjął chrztu” (KPK kan. 842 § 1). Zasady dotyczące dopuszczenia do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego podane są w *Kodeksie prawa kanonicznego* oraz w zatwierdzonych księgach liturgicznych.
 6. W przypadku przygotowania dorosłych do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego można spotkać dwie sytuacje: pierwsza, gdy człowiek dorosły przygotowuje się do przyjęcia wszystkich trzech sakramentów inicjacji, i druga, kiedy ochrzczony w dzieciństwie nie dostąpił inicjacji w sakrament Eucharystii i nie przyjął sakramentu bierzmowania. W przypadku chrztu dorosłych pierwszym kryterium i warunkiem udzielania tego sakramentu jest wyznanie wiary. Przy innych sakramentach warunkiem jest przyjęcie chrztu i właściwe przygotowanie.
 7. Przyjęcie sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego musi poprzedzić katecheza, której celem jest doprowadzenie człowieka do wiary. *Kodeks prawa kanonicznego* mówi, że „ci, którzy wyrazili wolę przyjęcia wiary w Chrystusa, po odbyciu prekatechumenatu, winni być dopuszczeni do katechumenatu z zastosowaniem obrzędów liturgicznych” oraz że „katechumeni, przez naukę życia chrześcijańskiego i praktykę, winni być odpowiednio wprowadzeni w tajemnicę zbawienia oraz w życie przepojone wiarą, a także w liturgię, umiłowanie Ludu Bożego i apostołstwo” (kan. 788 § 1 i 2).
 8. Zasadniczo przygotowaniem dorosłego do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego powinien kierować prezbiter. Powinien on dołożyć starań, by kandydat z właściwym zrozumieniem mógł podjąć

i wypełnić zadania wynikające z przyjętych sakramentów. W niektórych przypadkach konieczna będzie pomoc świeckich katechetów. Dlatego w skali diecezjalnej należy zatroszczyć się o formację takich katechetów, którzy mogliby przygotować dorosłych do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego.

9. Przed rozpoczęciem przygotowania powinna mieć miejsce rozmowa duszpasterska z kandydatem, w której zostaje on poinformowany o warunkach wymaganych przez Kościół do godnego i owocnego przyjęcia tych sakramentów oraz o konsekwencjach wynikających z otrzymania Ducha Świętego i pełniejszego związania się z Kościołem.
10. Program przygotowania musi być dostosowany do poziomu umysłowego i wiedzy religijnej kandydata. W okresie przygotowania dorośli katechumeni powinni dobrze przyswoić sobie naukę Kościoła dotyczącą prawd wiary i moralności, w zakresie podanym w katechizmach dla dorosłych.
11. Wymaganie należytego przygotowania odnosi się także do dorosłych kandydatów do sakramentu bierzmowania. Dotyczy to zwłaszcza tych, którzy mają przyjąć bierzmowanie po okresie zaniedbań w życiu religijnym. Przygotowanie to odbywa się w parafii. Miejscem udzielania sakramentu bierzmowania powinien być kościół parafialny, a tylko w wyjątkowych sytuacjach kościół katedralny.
12. Zwyczajnym szafarzem sakramentu bierzmowania jest biskup (zob. KPK kan. 882). Stosownie do kan. 863 KPK o chrzcie dorosłych powinien być zawiadomiony biskup diecezjalny, ażeby, jeśli uzna to za wskazane, sam udzielił chrztu i bierzmowania. Na mocy prawa władzę udzielania bierzmowania posiada także prezbiter w stosunku do osoby dorosłej, której na mocy urzędu lub zlecenia biskupa diecezjalnego udziela chrztu, lub osobę już ochrzczonej dopuszcza do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim (zob. KPK kan. 883).
13. Jest rzeczą właściwą, by sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego były sprawowane w czasie Wigilii Paschalnej, najlepiej w kościele katedralnym.
14. W przygotowaniu dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego parafiom może pomóc centrum katechumenatu.
15. W okresie mistagogii, czyli w czasie pogłębiania świadomego udziału w przyjętych sakramentach, nowo ochrzczonej i bierzmowanej powinny pomagać duszpasterze, chrestni i świadkowie oraz cała wspólnota wiernych, w tym zwłaszcza mniejsze wspólnoty istniejące na te-

- renie parafii. Należy zadbać o pełne włączenie nowo ochrzczonych i bierzmowanych w życie miejscowego Kościoła, jakim jest parafia.
16. Elementy wtajemniczenia chrześcijańskiego, które wskazuje księga *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, powinny znaleźć szerokie zastosowanie w każdej formie katechizacji. Należy często wracać do katechezy typu mistagogicznego i przypominać wiernym znaczenie sakramentów, które przyjęli.
 17. Nie wystarczy dopuścić, względnie dobrze przygotować dorosłych do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, ale należy również troszczyć się o ich rozwój wiary przez odpowiednią formację.